

CAN:s nationella skolundersökning

”Hur stort är problemet? Drogvaneundersökning i åk 9 och åk 2 på gymnasiet”

Ulf Guttormsson
ulf.guttormsson@can.se
RFMA 2025-09-10
ANDT-förebyggande insatser i skolan

CAN – Ett nationellt kunskapscentrum

- CAN är en del av **civilsamhället**, överenskommelse med Socialdepartementet
- Tar fram och sprider **kunskap** om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar – **A N D T S**
- Följer **konsumtions-** och **skadeutvecklingen**

CAN:s nationella skolundersökning

– Vad får man veta?

- **Trender** i erfarenheter av A N D T S
- **Gruppskillnader** (kön, ålder, region, SES-bakgrund, skolk, etc)
- **Nya fenomen** (lustgas, nya nikotinprodukter, brottsutsatthet, mm)
- **Deskriptiva årsrapporter**
- **Särskilda Fokusrapporter** (fysisk aktivitet, mående, mobbning, introduktionselever, riskuppfattning & bruk, mm) + **Forskningsartiklar**

CAN:s nationella skolundersökning

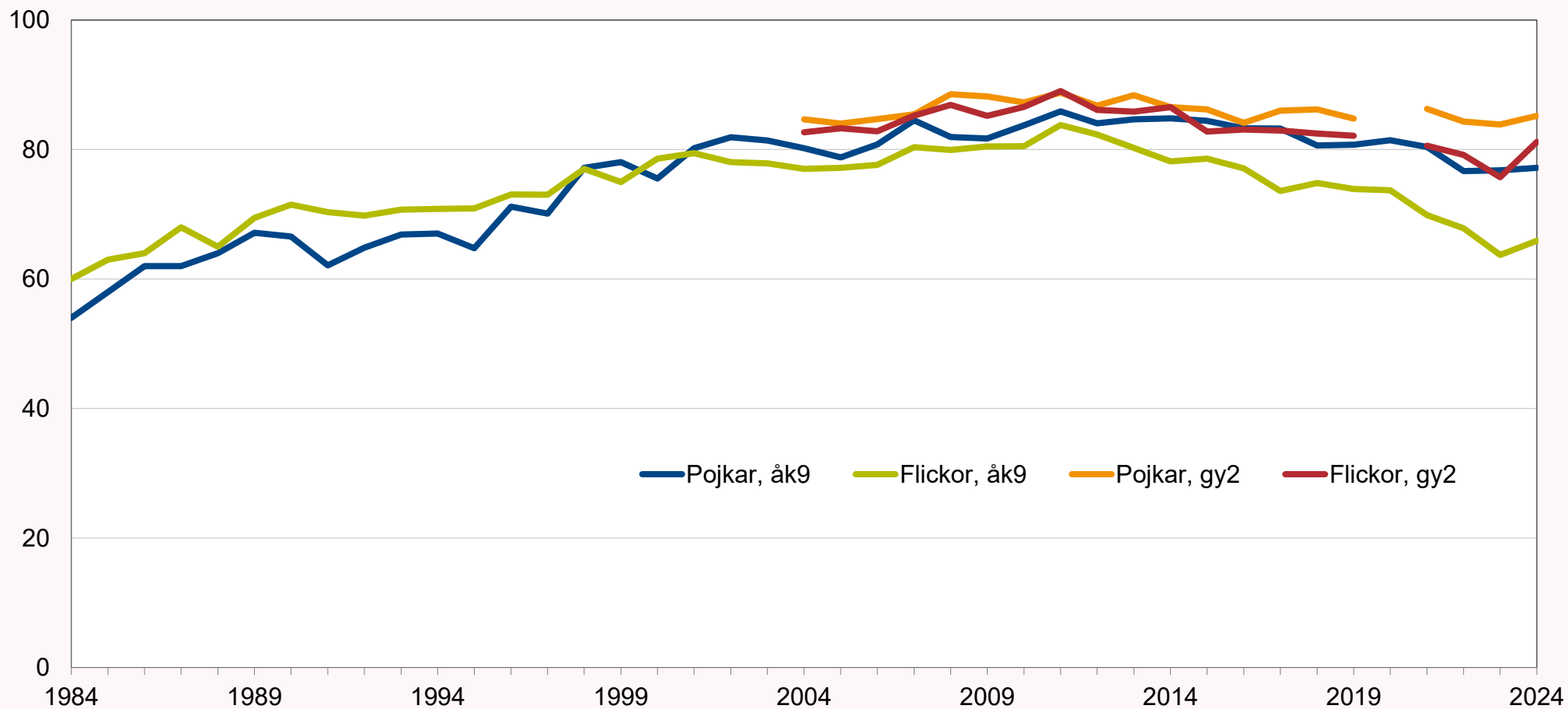
– Hur gör vi?

- Årligen i årskurs 9 sedan 1971 och i gymnasiets år 2 sedan 2004
- Skolurval (SCB)
- En klass per skola slumpas fram
- Anonym webbenkät i klassrummen
- Ca 5,000 svar per årskurs
- Normalt deltar 81% av de utvalda klasserna
- Normalt är cirka 80% av eleverna närvarande

Andel som trivs bra i skolan. 1984–2024.

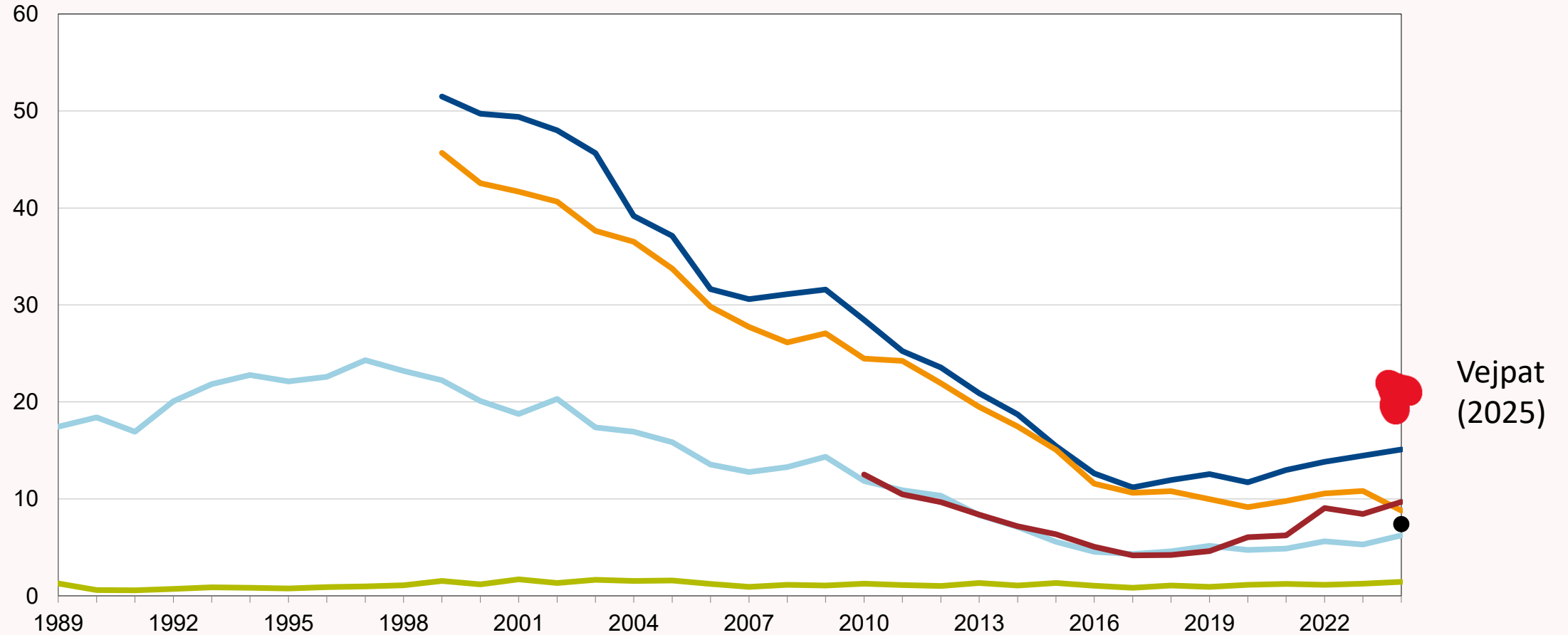
Procent

Andel nior som före 14 års ålder...

Procent

Varit berusade Druckit alkohol Använt cannabis Rökt en cigarett Snusat Spelat om pengar

(A)lkohol

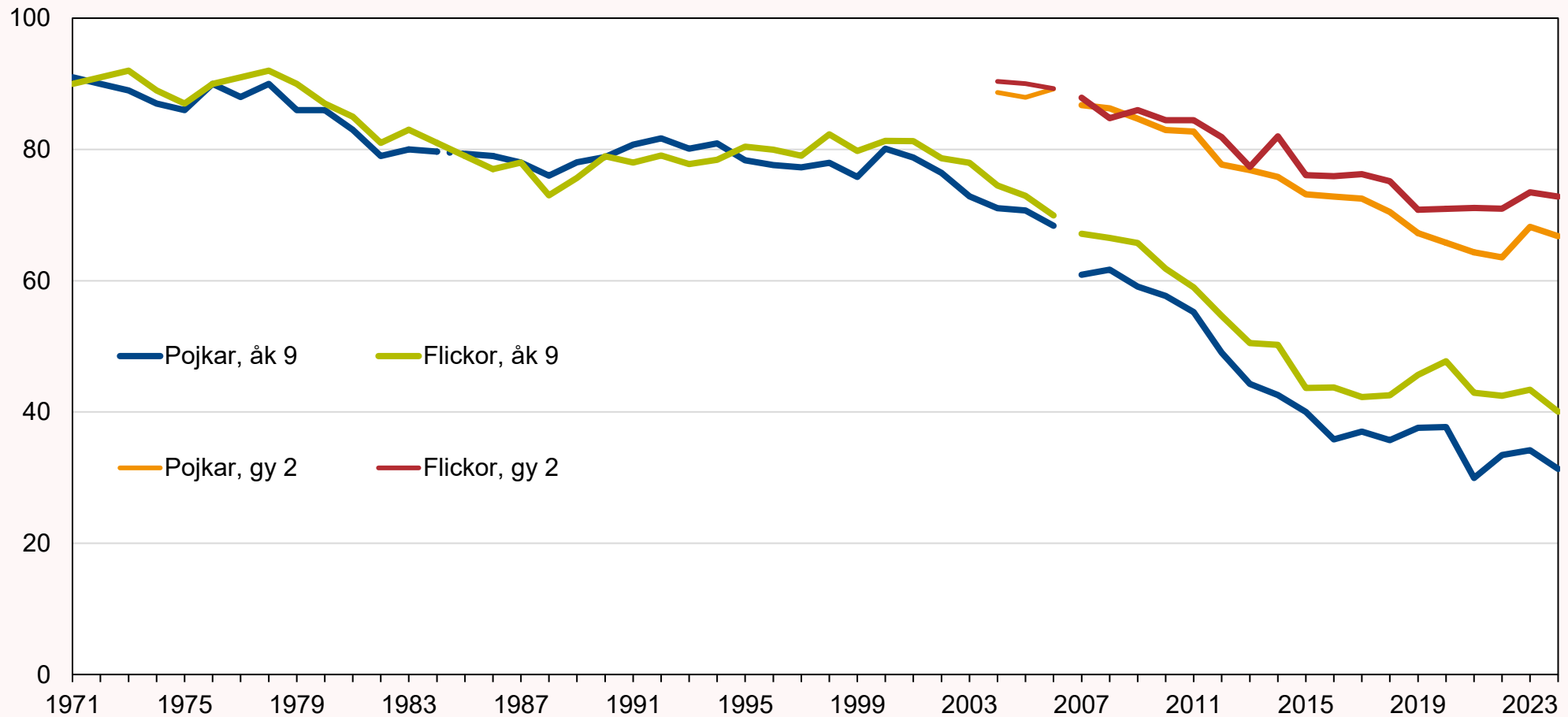
I ett längre perspektiv:

- Färre dricker
- Färre berusningsdricker
- Konsumenterna dricker mindre
- Färre får problem

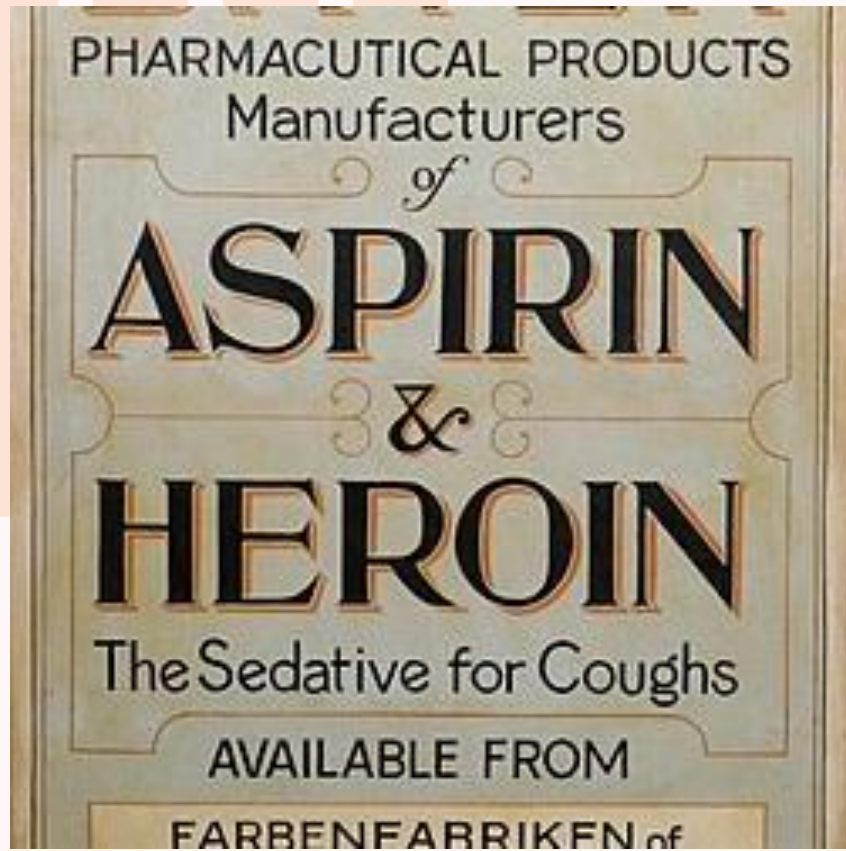
Men nedgången har stannat av

Andel som druckit alkohol senaste 12 månaderna. 1971–2024.

Procent

(N)arkotika och (D)opning

Narkotika i ett längre perspektiv:

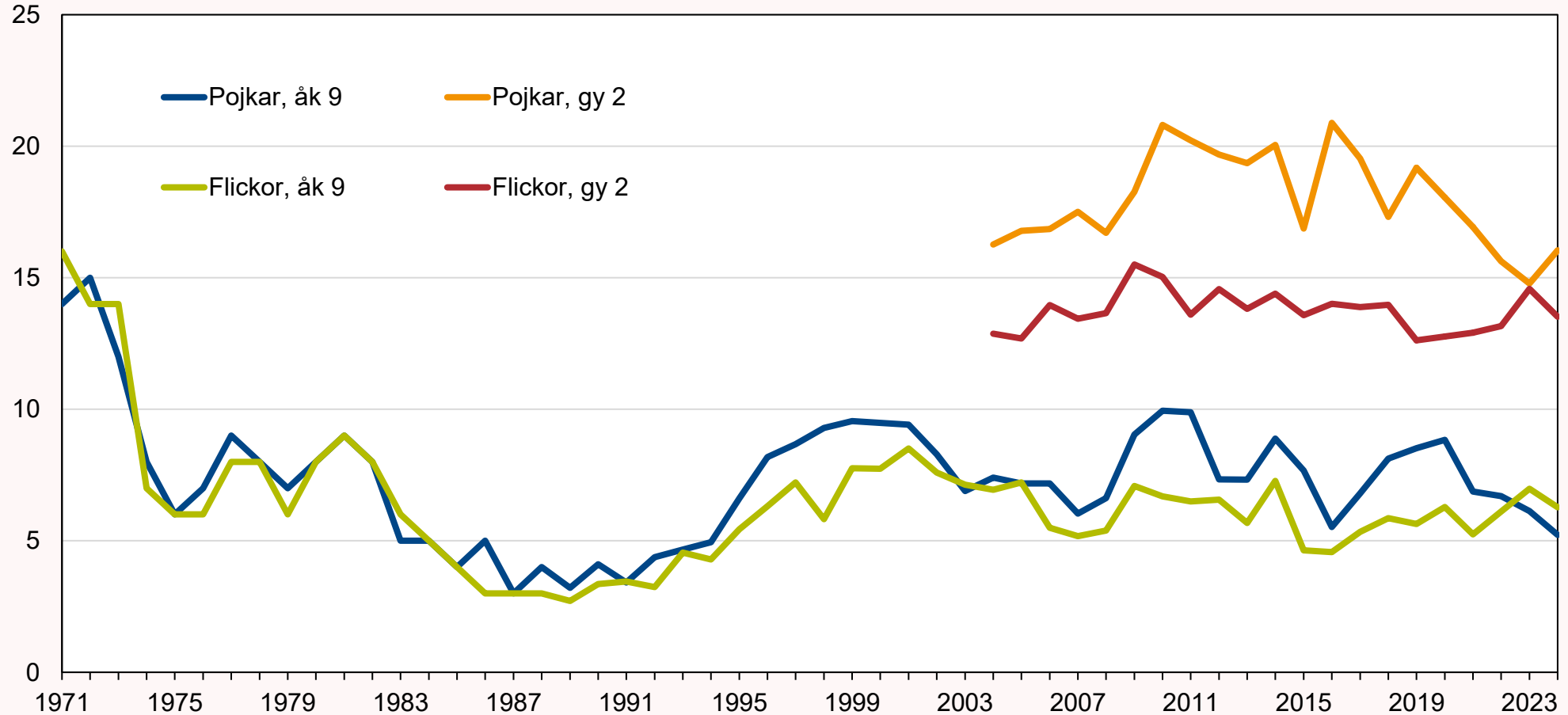
- Narkotika relativt sällsynt
- Cannabis (hasch/marijuana) vanligast
- Relativt stabilt läge sedan millennieskiftet

Dopning (dvs. hormondopning) har alltid varit ovanligt.

- Cirka 1% har någon gång använt AAS

Andelen som använt narkotika någon gång. 1971–2024.

Procent

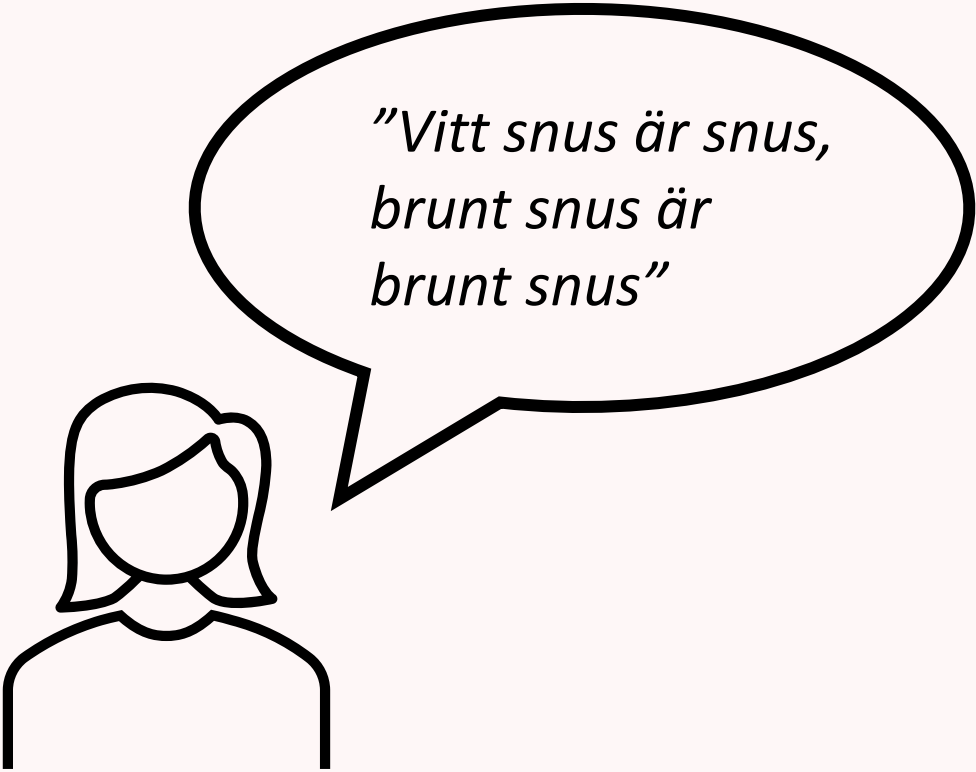

(T)obak (nikotin!)

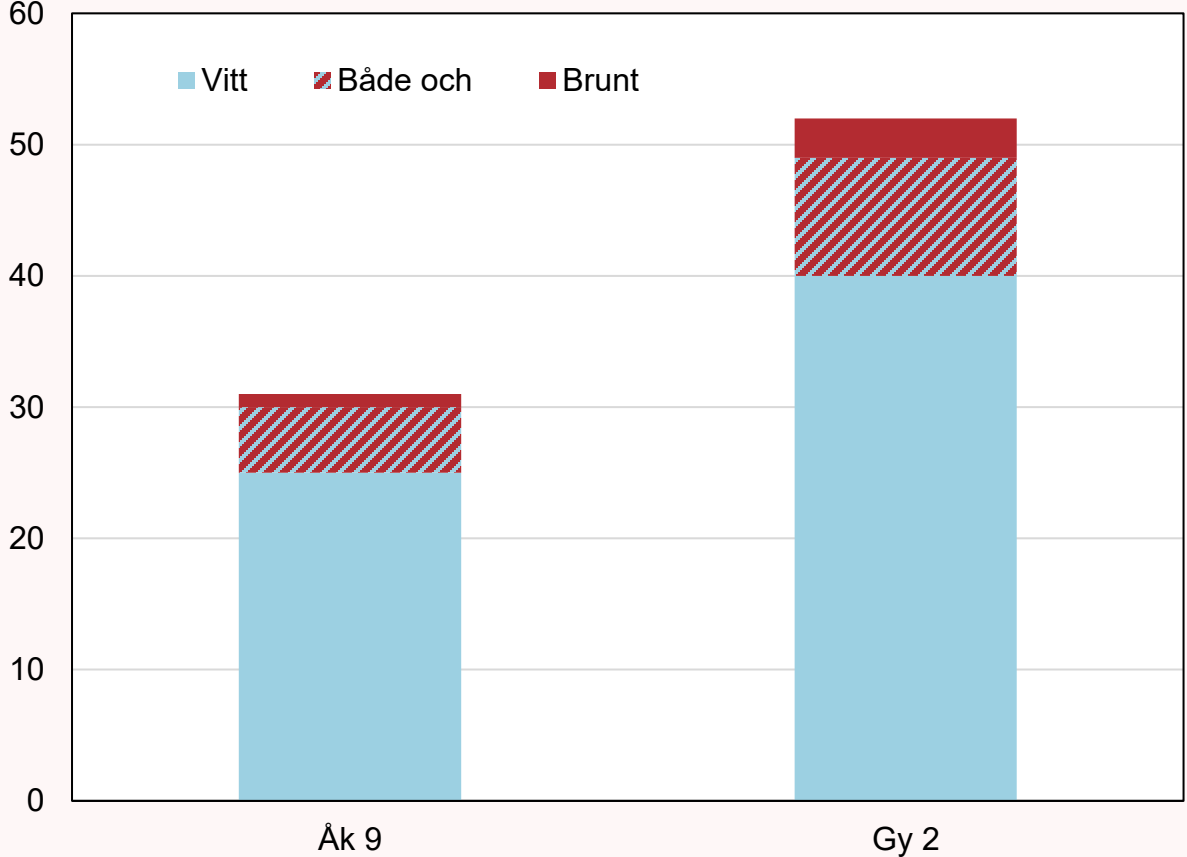

- Handlade förr om cigaretter och brunt (lös-)snus
- Cigarettrökning har minskat kraftigt senaste 25 åren
- Men snus har fått en renässans senaste 10 åren
- Idag utgörs användningen till stor del av nya nikotinprodukter...
- ...dvs. vitt/tobaksfritt snus och vejps/e-cigarett

Andelen elever som snusat olika typer av snus 2024.

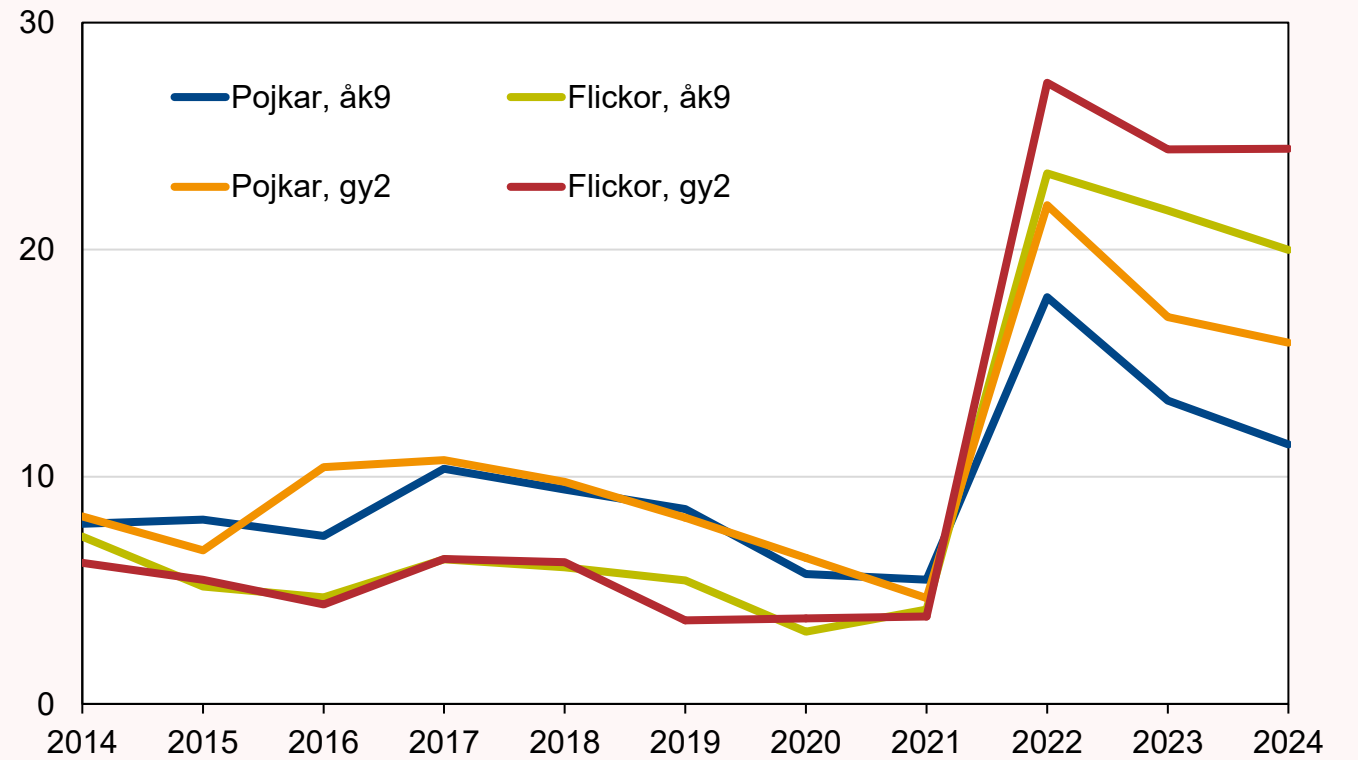
Procent

Andelen som vejpåt under senaste 30 dagarna

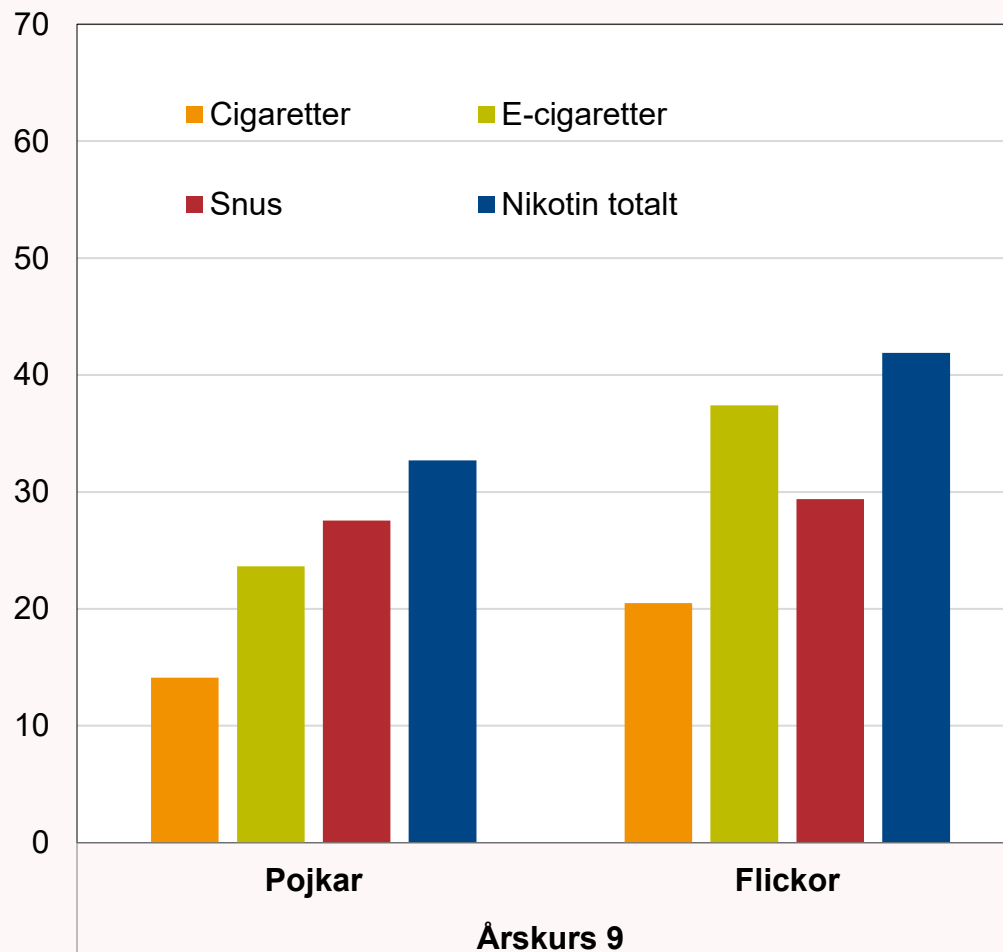

Procent

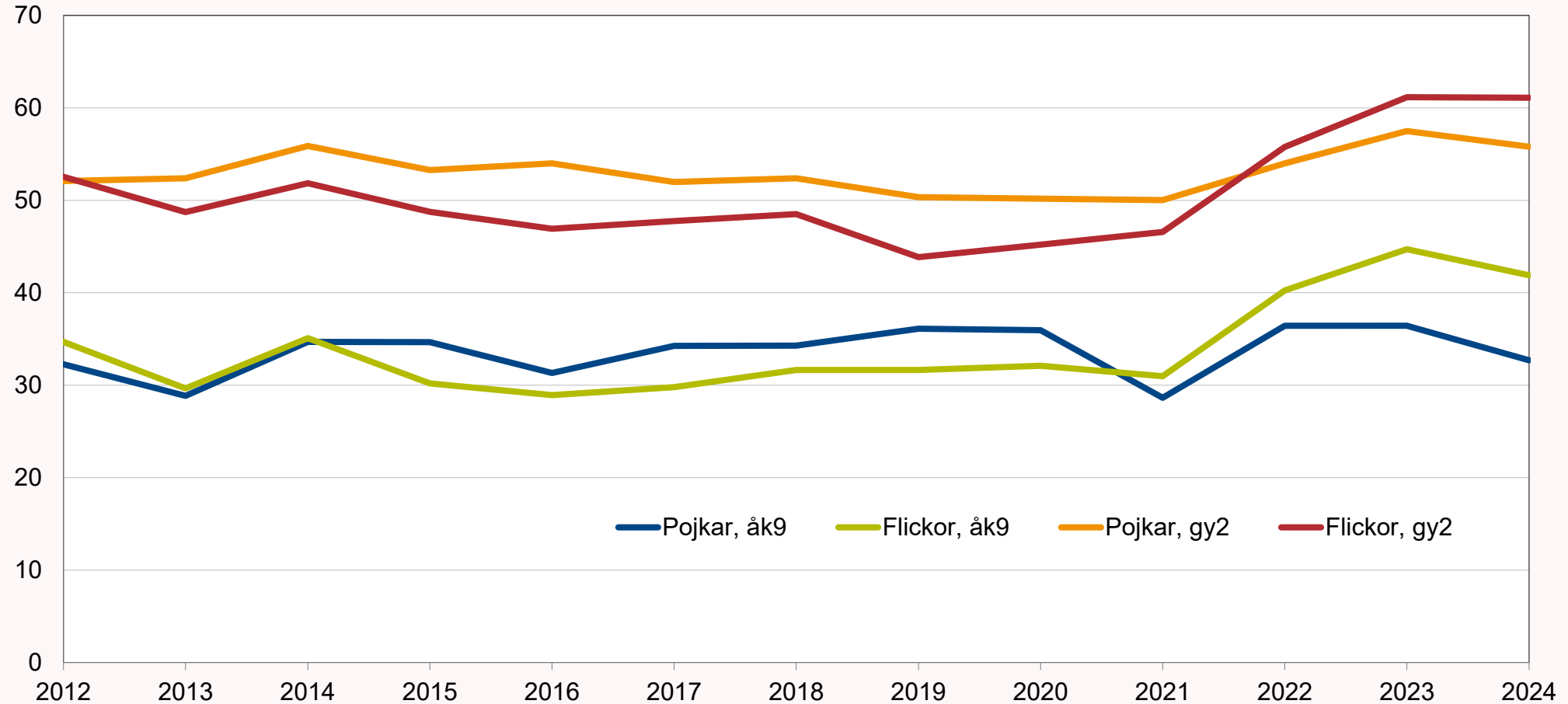
Andel som använt tobak/nikotin senaste 12 månaderna. 2024.

Procent

Andel som använt tobak/nikotin senaste 12 månaderna. 2012–2024.

Procent

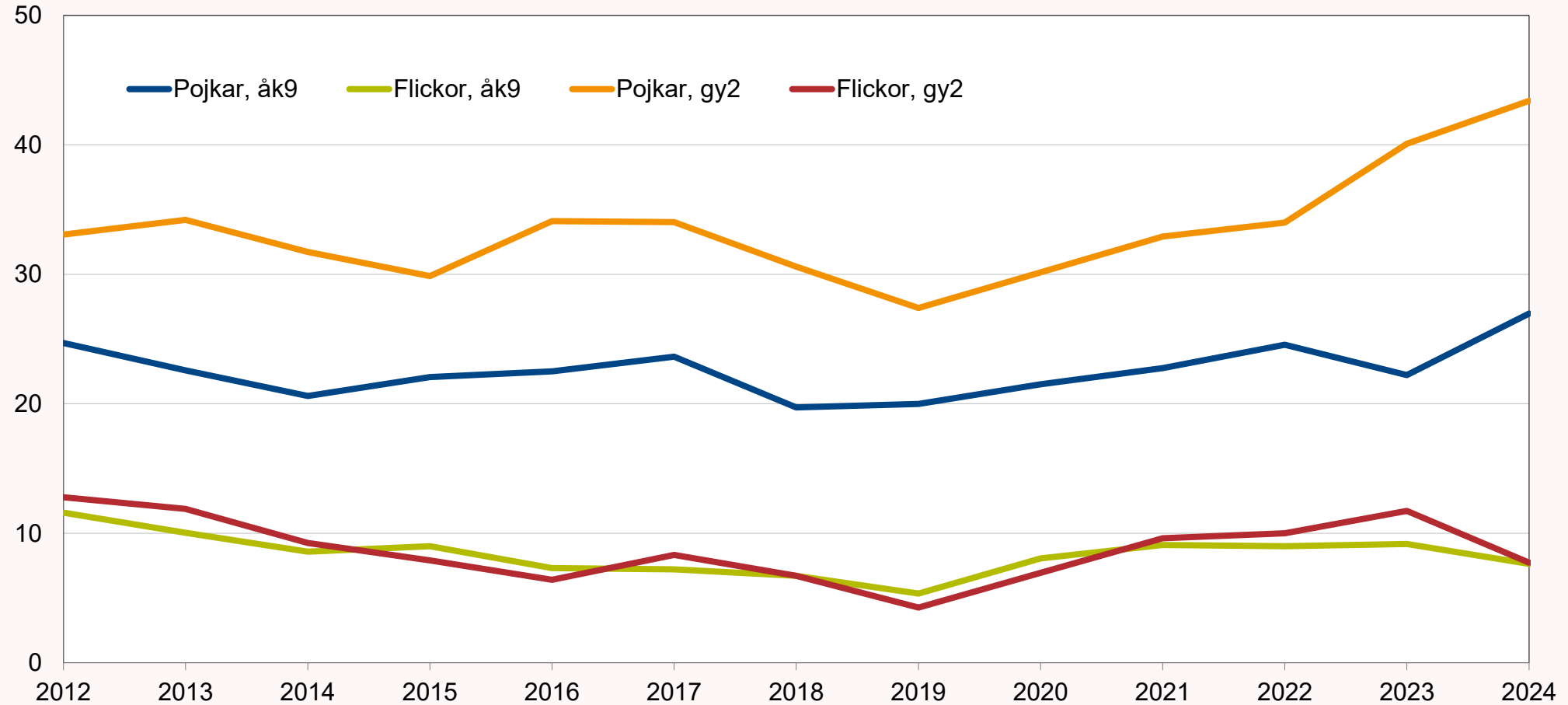
(S)pel om pengar

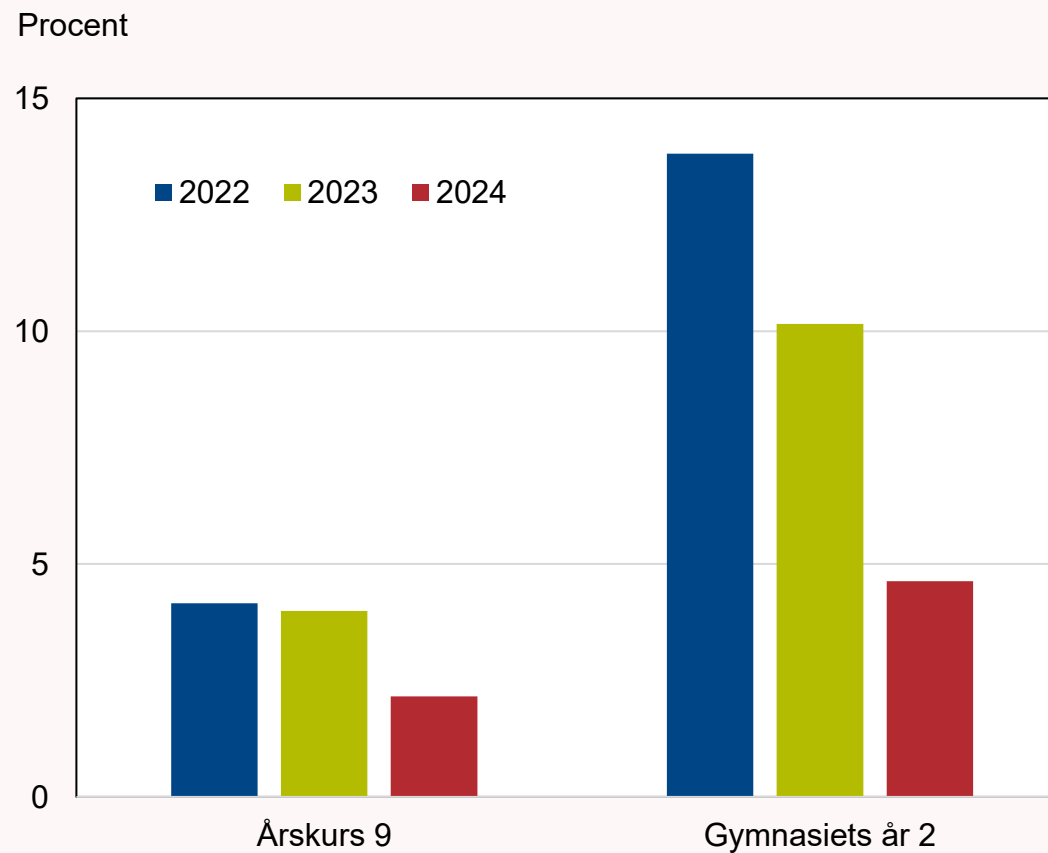
- Spel om pengar är klart vanligare bland pojkar, i synnerhet i gymnasiet
- Små om några åldersskillnader bland flickorna
- Viss ökning i andelen som spelar om pengar sedan 2019 (övergång från monopol till licensbaserad marknad)

Andel som spelat om pengar senaste 12 månaderna 2012–2024.

Procent

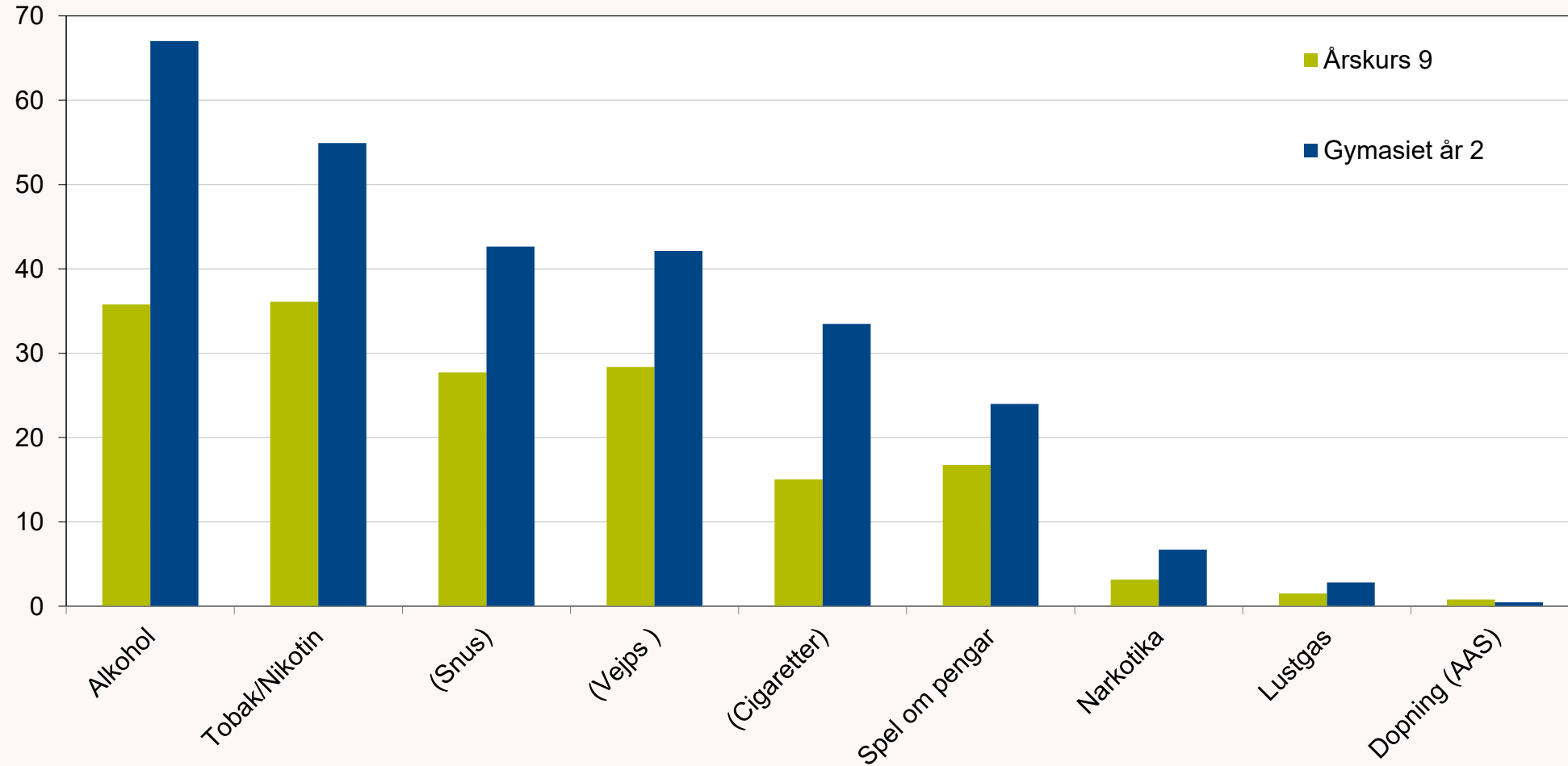

Andel som använt lustgas senaste 12 månaderna. 2022–2024.

Använt något av följande senaste 12 månaderna. 2024.

Procent

***Till senaste nationella
skolrapporten (2024):***

Tack för uppmärksamheten!

Kontakt: ulf.guttormsson@can.se